

ПЕРСОНАЛІЇ

ВІКТОР ЯКОВИЧ ФІНКОВСЬКИЙ

**Видатний педагог і вчений-фотограмметрист
(до 100-річчя від дня народження)**

Коротка біографічна довідка. Віктор Якович Фінковський народився 12 липня 1913 року у місті Фергана (Узбекистан). У 1929 році закінчив восьмирічну школу у Ташкенті і вступив на другий курс гідроенергетичного технікуму, який закінчив у 1931 році. У 1932–1934 рр. працював старшим топографом на геодезичних і топографічних роботах у Середній Азії. Навчався в Московському геодезичному інституті в 1934–1940 рр., отримав диплом з відзнакою. Після закінчення працював у Середньоазійському аерогеодезичному підприємстві (1940–1946 рр.).

За цей період подав 10 раціоналізаторських пропозицій. У 1946 р. переведений на роботу в Новосибірський інститут геодезії, аерознімання і картографії (НІІГАІК), де обіймав посади старшого викладача, доцента, професора, завідувача кафедри, декана факультету (1946–1966 рр.). Із серпня 1966 року до кінця життя працював у Львівській політехніці, зокрема в період 1967–1986 рр. завідував кафедрою аерофотогеодезії. Кандидатську дисертацію захистив у 1949 р., докторську – 1 жовтня 1963 року. Звання доцента отримав в 1950 р., професора – в 1963 р. Автор понад 50-ти наукових праць. У 1937 р. одружився із Тамарою Семенівною, із якою виховали двох доньок. Помер 6 вересня 2002 року, похований у Львові на Янівському цвинтарі.

Із серпня 1966 року Віктор Якович працював на посаді професора кафедри аерофотогеодезії Львівського політехнічного інституту, а з 1 березня 1967 р. до 18 березня 1986 р. завідував цією кафедрою.

Фактично з його приходом на кафедру почався новий етап в розвитку фотограмметрії – не лише у Львівській політехніці, але і загалом в Україні.

Непересічний організатор, професор Фінковський доклав багато зусиль для зміцнення кафедри, передусім її науково-технічного потенціалу.

Першим з його львівських вихованців захистив кандидатську дисертацію Г.М. Тімушев (1970), а згодом О.Л. Дорожинський (1972) і Х.В. Бурштинська (1973). Він був науковим керівником кандидатів наук, серед них: Р.М. Рудий (1976), І.І. Міщенко (1980), В.М. Мельник (1981), М.Я. Гринюк (1983), В.І. Прохоренко (1984), Аляб'єв (1986), Д.М. Турук (1987), І.М. Любімов (1987), Є.І. Смірнов (1989), В.М. Глотов (1990), О.М. Іванчук (2000).

За підтримки В.Я. Фінковського доцент Олексій Станіславович Лисичанський – перший завідувач кафедри аерофотогеодезії – захистив докторську дисертацію в 1975 році у галузі математичної картографії.

Сьогодні, аналізуючи багаторічну працю професора Фінковського, можна впевнено стверджувати, що він сформував наукову школу, яка має значні досягнення в галузі фотограмметрії, зокрема це проблематика аналітичної фотограмметрії, аерофотознімання, прикладної фотограмметрії, наземного фототеодолітного знімання, автоматизації фотограмметричних процесів.

Упродовж багатьох років професор був членом спеціалізованих рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій, виступав офіційним опонентом багатьох робіт. Наукова принциповість – це риса його безкомпромісного характеру, але його оцінка завжди була справедливою і об'єктивною. Професор підтримував постійні ділові та наукові контакти з міністерствами, провідними кафедрами, науковими установами, підприємствами нашої галузі. Його знали і поважали відомі вчені-фотограмметристи СРСР: професори Л. Келль, А. Лобанов, М. Коншин, В. Дейнеко, Г. Романовський, В. Дробишев. Це була еліта радянської фотограмметрії, і заслужити їх прихильність могла людина з науковим доробком високого рівня. Саме таким був Віктор Якович.

Прекрасний лектор і педагог професор Фінковський постійно намагався підтримувати навчальний процес на високому методичному рівні, на сучасній технічній базі фотограмметрії та аерофотознімання. Його новаторський підхід до впровадження активного методу навчання, діалогового способу подання складних теоретичних і практичних питань сприяли тому, що випускники кафедри отримали високий професійний рейтинг у сфері геодезії і картографії. Тому не дивно, що багато з них дотепер обіймають високі посади керівників підприємств, наукових установ та працюють в університетах як викладачі і керівники кафедр.

У Львівській політехніці Віктор Якович очолював комісію з навчально-методичної роботи, і це було визнанням його внеску в організацію навчання студентів.

Ще на початку 70-х років кафедра отримала сучасні на той час стереофотограмметричні прилади (стереопроектори та стереографи), було створено унікальну лабораторію стереофотограмметрії, якої не мав жодний університет в СРСР. Пізніше технічна база лабораторії кафедри постійно поповнювалася приладами виробництва фірми “Карл Цайсс”, “Йена” (Німеччина) – на той час найкращими в галузі (фототеодоліти УМК, Photho, стереокомпаратори, монокомпаратори, стереоавтографи, стереоетрограф та ін.). Лабораторії кафедри були взірцевими у Львівській політехніці, і тому часто їх відвідували делегації з різних університетів і підприємств з СРСР та з-за кордону. Професор зумів створити невеликий, але потужний колектив навчально-допоміжного складу, який підтримував техніку і лабораторії на високому рівні. Стерильна чистота, студенти в білих халатах – це вражало. Велика заслуга в забезпеченні навчального процесу в 70–90-х роках належить В. Фединському, М. Рудюку, Ю. Сальнікову, А. Глейзерову.

Професор Фінковський вважав, що наукова робота кафедри має бути скерована на впровадження розробок у виробничу діяльність. “Дисертація не має бути покладена на полицю, на з’ідання мишам”, – постійно напівжартома наголошував професор. Спираючись на свій науковий і виробничий досвід, добре знаючи потреби топографо-геодезичної служби, він організував науково-дослідну лабораторію НДЛ-22, яка діяла на засадах самофінансування за господарськими договорами з підприємствами. У лабораторії спочатку працювало кілька інженерів (Е. Боровський, І. Любімов, О. Тумська), а у кінці 80-х років її штат налічував 25 наукових співпрацівників та інженерів.

Віктор Якович мав надзвичайно гостру наукову інтуїцію. Він відчував і передбачав величезний вплив електронно-обчислювальної техніки на технологічні процеси в фотограмметрії і картографії. Тому діяльність лабораторії із самого початку передбачала застосування ЕОМ для розв’язання фотограмметричних задач. Першою роботою за цим напрямом була кандидатська дисертація О.Л. Дорожинського (1972), а створену програму з аналітичної фототріангуляції було впроваджено в підприємстві “Союзмаркштрест” (Ленінград).

Інший науковий напрямок стосувався технологій наземного фототеодолітного знімання в маркшейдерській справі. За цією тематикою захистили кандидатські дисертації Д.М. Турук (1987), Є.І. Смірнов (1989), В.М. Глотов (1990). Професора В.Я. Фінковського було нагороджено срібними та бронзовими медалями ВДНГ СРСР за розроблення та впровадження нових автоматизованих і дистанційних технологій у виробничу діяльність підприємств Міністерства кольорової металургії СРСР.

Видавнича діяльність В.Я. Фінковського була багатогранною: це монографії, посібники, статті. Серед перших монографій “Пособие по работе на топографическом стереометре СТД-2” (1956), “Пособие по планово-высотной привязке аэроснимков методом фототеодолитной съемки при создании топографических карт в масштабе 1:25000” (1963).

Особливе значення для теорії фотограмметрії має монографія “Теория коллинеарной модели местности” (1980), а для практики – колективна монографія “Автоматизированные системы маркшейдерского обеспечения карьеров” (Москва, 1991).

Підтвердженням його високого наукового та педагогічного авторитету було обрання професора Фінковського членом Національного Комітету фотограмметристів СРСР (1972), членом Науково-методичної ради МВ і ССО РСФСР, членом Міжвідомчої комісії з аерофотознімання СРСР.

Діяльність В.Я.Фінковського відзначено урядовими та університетськими нагородами:

- грамотою Президії Верховної ради Казахської РСР (1945);
- медаллю “За доблестный труд в Великой отечественной войне 1941–1945 гг.” (1946);
- знаком “Отличник геодезии и картографии СССР” (1948);
- медалями ВДНГ СРСР (срібними та бронзовими) (1975–1988 рр.);
- грамотою Міністерства освіти і науки (МВССО УССР) – за вагомими результатами у науковій роботі студентів (1970);
- подяками ректора Львівського політехнічного інституту (1970–1988 рр.);
- подяками ректора Національного університету “Львівська політехніка” (1992–1998 рр.).

В особі Віктора Яковича Фінковського ми мали ВЧИТЕЛЯ, доброзичливого і вимогливого, простого і величного, чуйного наставника і принципового керівника.

Сьогоднішні досягнення кафедри неможливі без того фундаменту, який закладений професором В.Я. Фінковським в попередні роки. Тому вдячні послідовники складають шану його світлій постаті.

Олександр ДОРОЖИНСЬКИЙ
Львів, 13 червня 2013 р.